

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ

F. G. JACOBS

της 20ής Νοεμβρίου 2003¹

1. Η υπόθεση αφορά έναν Φινλανδό υπήκοο, δικαιούχο συντάξεως αναπηρίας στη Φινλανδία, ο οποίος ζει και καταβάλλει φόρο εισοδήματος στην Ισπανία. Λόγω δανείου που έχει συνάψει στη Φινλανδία, η σύνταξή του αποτέλεσε το αντικείμενο κατασχέσεως. Δυνάμει της εφαρμοστέας φινλανδικής νομοθεσίας, το κατασχέσιμο ποσό υπολογίστηκε ούτως ώστε να του διασφαλίζεται ένα ελάχιστο εισόδημα, κατά τον υπολογισμό όμως αυτό δεν λήφθηκε υπόψη ο φόρος εισοδήματος που καταβάλλει στην Ισπανία. Καθόσον έπρεπε να ληφθεί υπόψη ο φόρος επί του φινλανδικού εισοδήματος, αν ο φόρος αυτός οφειλόταν και έπρεπε να παρακρατηθεί στην πηγή, το *Korkein oikeus* (ανώτατο δικαστήριο) (Φινλανδία) ερωτά το Δικαστήριο ως προς το αν αυτή η διαφορετική μεταχείριση αντίκειται στο κοινοτικό δίκαιο, λαμβανομένων υπόψη, ιδιαιτέρως, των διατάξεων της Συνθήκης ΕΚ σχετικά με την ιθαγένεια της Ενώσεως.

Διατάξεις της Συνθήκης

2. Τα άρθρα 17 ΕΚ και 18 ΕΚ έχουν ως εξής:

«Άρθρο 17

1. Θεσπίζεται ιθαγένεια της Ένωσης. Πολίτης της Ένωσης είναι κάθε πρόσωπο που έχει την υπηκοότητα ενός κράτους μέλους. Η ιθαγένεια της Ένωσης συμπληρώνει και δεν αντικαθιστά την εθνική ιθαγένεια.

2. Οι πολίτες της Ένωσης έχουν τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις που προβλέπονται από την παρούσα Συνθήκη.

Άρθρο 18

1. Κάθε πολίτης της Ένωσης έχει το δικαίωμα να κυκλοφορεί και να διαμένει ελεύθερα στο έδαφος των κρατών μελών, υπό την επιφύλαξη των περιορισμών και με τις προϋποθέσεις που προβλέπονται στην παρούσα Συνθήκη και στις διατάξεις που θεσπίζονται για την εφαρμογή της.

1 — Γλώσσα του πρωτοτύπου: η αγγλική.

[...]

Διατάξεις του εθνικού δικαίου

3. Δυνάμει του ulosottolaki (φινλανδικού νόμου περί της αναγκαστικής εκτελέσεως) η περιουσία του οφειλέτη μπορεί να κατασχεθεί δυνάμει δικαστικής αποφάσεως περιλαμβανουσας διαταγή πληρωμής. Εντούτοις, ο νόμος επιδιώκει τη διασφάλιση ενός ελάχιστου βιοτικού επιπέδου. Οι διατάξεις που μας αφορούν είναι κυρίως οι διατάξεις των άρθρων 6, 6a, 6b και 7 του μέρους 4 του ulosottolaki.

4. Σε περίπτωση κατασχέσεως αποδοχών ή συντάξεων καταβαλλομένων στη Φινλανδία, ένα μέρος του εισοδήματος αυτού είναι «προστατευόμενο», μέχρι ενός σταθερού ποσού που καθορίζεται περιοδικώς με απόφαση ως ελάχιστο βιοτικό επίπεδο², και υφίσταται επίσης ένα μη «κατασχεσίμο» μέρος, το ποσό του οποίου ποικίλλει και υπολογίζεται σε σχέση με το συνολικό εισόδημα και το ποσό του προστατευόμενου μέρους, το οποίο όμως πρέπει να είναι πάντοτε μεγαλύτερο του τελευταίου αυτού ποσού. Όπως υποδεικνύει το όνομά του, το μη κατασχεσίμο μέρος παραμένει στη διάθεση του οφειλέτη. Το ποσό αυτό υπολογίζεται μετά την υποχρεωτική αφαίρεση του φόρου που παρακρατείται στην πηγή.

5. Εξάλλου, όταν η φερεγγυότητα του οφειλέτη μειώνεται ουσιωδώς λόγω ασθε-

2 — Κατά τον χρόνο των κρίσιμων πραγματικών περιστάσεων, το ποσό αυτού του προστατευόμενου μέρους ήταν, για ένα μόνον πρόσωπο, 97 φινλανδικά μάρκα (FIM) (περίπου 16,25 ευρώ) ημερησίως.

νείας, ανεργίας ή για οποιονδήποτε άλλον ειδικό λόγο, το μη κατασχεσίμο μέρος των αποδοχών πρέπει, μέχρι νέας διαταγής ή για ορισμένη περίοδο, να ανακαθοριστεί σε μεγαλύτερο ποσό αυτού που θα ήταν άλλως εφαρμοστέο. Σε παρόμοιες περιπτώσεις, η κατάσχεση μπορεί επίσης, αν ίσχυσε κατά τη διάρκεια ενός έτους, να ανασταλεί για ορισμένη περίοδο.

6. Δυνάμει της συμβάσεως περί αποφυγής της διπλής φορολογήσεως του 1967 μεταξύ της Δημοκρατίας της Φινλανδίας και του Βασιλείου της Ισπανίας, οι φινλανδικές συντάξεις που εμπίπτουν στην επίδικη εν προκειμένω κατηγορία φορολογούνται μόνον στο συμβαλλόμενο κράτος στο οποίο κατοικεί ο δικαιούχος.

Διαδικασία

7. Ο Heikki Antero Pusa είναι Φινλανδός υπήκοος. Το 1998, μετώκησε από τη Φινλανδία στην Ισπανία, όπου κατοικεί μέχρι σήμερα. Λαμβάνει σύνταξη αναπηρίας από τη Φινλανδία που του καταβάλλεται σε λογαριασμό στη Φινλανδία. Έχει επίσης συνάψει δάνειο στη Φινλανδία και, κατόπιν ένδικης προσφυγής, καταδικά-

στηκε να επιστρέψει το ποσό του δανείου.

8. Δυνάμει της αποφάσεως αυτής, η σύνταξη του H. A. Pusa κατέστη το 2000 αντικείμενο κατασχέσεως για την εξόφληση της οφειλής. Σύμφωνα με τις προμνησθείσες διατάξεις του εθνικού δικαίου, ο συνταξιοδοτικός οργανισμός υποχρεώθηκε να παρακρατήσει, για την εξόφληση του πιστωτή, το ένα τρίτο του καθαρού ποσού της συντάξεως ή, αν το καθαρό ποσό δεν υπερβαίνει τα 5 238 FIM μηνιαίως, τα τρία τέταρτα του ποσού που αντιστοιχεί στη διαφορά μεταξύ του καθαρού ποσού και του μη υποκειμένου σε κατάσχεση μέρους, το δε μέρος αυτό ανέρχεται σε 97 FIM ημερησίως.

9. Στο πλαίσιο της διαδικασίας κατά του πιστωτή, που είναι τραπεζικός οργανισμός, ο H. A. Pusa ισχυρίστηκε, μεταξύ άλλων, ότι η κατάσχεση παραβιάζει τα δικαιώματα που του χορηγεί ο *ulosottolaki*. Εφόσον κατοικεί στην Ισπανία, η σύνταξή του δεν υπόκειται σε φινλανδικό φόρο. Για τον λόγο αυτό ο οργανισμός που του καταβάλλει τη σύνταξη δεν προβαίνει σε παρακράτηση στην πηγή. Έτσι, το ποσό που πρέπει να παρακρατεί κάθε μήνα ο οργανισμός στο πλαίσιο της κατασχέσεως υπολογίζεται σε σχέση με τη μεικτή –και όχι καθαρά– σύνταξή του, χωρίς να λαμβάνεται υπόψη το γεγονός ότι καταβάλλει 19 % φόρο στην Ισπανία. Επομένως, σύμφωνα με τον H. A. Pusa, η απομένουσα σύνταξη που διαθέτει πράγματι κάθε μήνα είναι μικρότερη του ποσού που διασφαλίζεται με τις διατάξεις του *ulosottolaki*.

10. Το *Korkein oikeus*, επιληφθέν κατ' αναίρεση, κρίνει ότι είναι δυνατόν η εφαρμογή των διατάξεων του φινλανδικού νόμου να αντίκειται στο δικαίωμα του υπηκόου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που θεσπίζεται στο άρθρο 18 ΕΚ, να κυκλοφορεί και να διαμένει ελεύθερος στο έδαφος των κρατών μελών. Για τον λόγο αυτό το αιτούν δικαστήριο, αφού αποφάσισε ότι το ποσό που παρακρατείται από τη σύνταξη του H. A. Pusa πρέπει, μέχρι νέας διαταγής, να υπολογιστεί λαμβανομένου υπόψη του φόρου 19 % που καταβάλλεται στην Ισπανία, υπέβαλε στο Δικαστήριο, προς έκδοση προδικαστικής αποφάσεως, το ακόλουθο ερώτημα:

«Εμποδίζει το άρθρο 18 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας ή άλλος κανόνας του κοινοτικού δικαίου την εφαρμογή εθνικής νομοθεσίας σύμφωνα με την οποία, επί κατασχέσεως που διενεργείται για την αναγκαστική εκτέλεση δικαστικής αποφάσεως αφορώσας χρηματική οφειλή, το καταβαλλόμενο σε τακτά χρονικά διαστήματα στον οφειλέτη μέρος της συντάξεως, το οποίο μπορεί να κατασχεθεί, καθορίζεται αφού αφαιρεθεί ο παρακρατούμενος εντός του λόγω κράτους μέλους φόρος εισοδήματος, δεδομένου ότι ο φόρος εισοδήματος που ο οφειλέτης κάτοικος άλλου κράτους μέλους υποχρεούται να καταβάλλει εντός του κράτους διαμονής του δεν λαμβάνεται υπόψη προς μείωση του ποσού της συντάξεως, οπότε το δυνάμενο να κατασχεθεί ποσό είναι μεγαλύτερο στην τελευταία αυτή περίπτωση, καθόσον καθορίζεται βάσει του ακαθαρίστου και όχι του καθαρού ποσού της συντάξεως.»

11. Η Φινλανδική Κυβέρνηση και η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων κατέθεσαν γραπτές παρατηρήσεις και υπέβαλαν τα επιχειρήματά τους κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση. Η Ιταλική Κυβέρνηση υπέβαλε γραπτές παρατηρήσεις.

Εκτίμηση επί της ουσίας

12. Η Φινλανδική Κυβέρνηση έχει απόλυτο δίκιο όταν υποστηρίζει ότι οι διατάξεις του εθνικού δικαίου σε θέματα κατασχέσεως εισοδημάτων για την εξόφληση οφειλών εμπíπτουν στην αρμοδιότητα των κρατών μελών και εκφεύγουν έτσι της εφαρμογής του κοινοτικού δικαίου.

13. Πάντως, τα κράτη μέλη οφείλουν, στο πλαίσιο της ασκήσεως της αρμοδιότητας αυτής, να τηρούν το κοινοτικό δίκαιο, ιδιαίτερα όταν, πράττοντας τούτο, θίγουν τις αναγνωρισμένες με τη Συνθήκη ελευθερίες³.

14. Ο Η. Α. Pusa είναι Φινλανδός υπήκοος διαμένων στην Ισπανία. Είναι υπή-

3 — Βλ., μεταξύ άλλων, αποφάσεις της 2ας Φεβρουαρίου 1989, 186/87, Cowan (Συλλογή 1989, σ. 195, σκέψη 19) της 24ης Νοεμβρίου 1998, C-274/96, Bickel και Franz (Συλλογή 1998, σ. I-7637, σκέψεις 17 επ.), απόφαση του Δικαστηρίου της 2ας Οκτωβρίου 2003, C-12/02, Grilli (Συλλογή 2003, σ. I-11585, σκέψη 40) και της 2ας Οκτωβρίου 2003, C-148/02, García Avello (Συλλογή 2003, σ. I-11613, σκέψη 25, και την παραυθήμενη νομολογία).

κοος της Ένωσης που κάνει χρήση του δικαιώματός του να κυκλοφορεί και να διαμένει στο έδαφος των κρατών μελών. Η μεταχείριση την οποία επικρίνει είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με το γεγονός ότι έζησε και εργάστηκε σε κράτος μέλος, όπου λαμβάνει σύνταξη, και ότι σήμερα ζει και καταβάλλει τους φόρους του σε άλλο κράτος μέλος.

15. Κατά συνέπεια, είναι προφανές ότι η κατάσταση του και όλες οι περιστάσεις που δημιουργούν το ερώτημα που έθεσε το αιτούν δικαστήριο εμπίπτουν στο κοινοτικό δίκαιο, ο δε Η. Α. Pusa μπορεί να επικαλείται άμεσα τα δικαιώματα που του χορηγεί το κοινοτικό δίκαιο, ιδιαίτερα αυτά που θεσπίζονται με το άρθρο 18 ΕΚ⁴.

16. Εντούτοις, το γεγονός ότι, όπως προφανώς πράττει η Επιτροπή, η εφαρμογή του άρθρου 18 ΕΚ προϋποθέτει ότι πρέπει να διαπιστώνεται διάκριση λόγω ιθαγενείας μπορεί να οδηγήσει σε σύγχυση.

17. Είναι αληθές ότι η επίμαχη διαφορά μπορεί να παρουσιαστεί ως περίπτωση διακρίσεως λόγω διαμονής, και αυτό το είδος διακρίσεως εμφανίστηκε επανειλημμένα στη νομολογία του Δικαστηρίου, ως

4 — Βλ., μεταξύ άλλων, αποφάσεις της 11ης Ιουλίου 2002, C-224/98, D'Hoop (Συλλογή 2002, σ. I-6191, σκέψεις 27 επ.), και της 17ης Σεπτεμβρίου 2002, C-413/99, Baumbast και R (Συλλογή 2002, σ. I-7091, σκέψεις 80 επ.).

έμμεση μορφή διακρίσεως λόγω ιθαγενείας.

18. Πάντως, η διάκριση λόγω ιθαγενείας, ανεξαρτήτως του αν είναι άμεση ή έμμεση, δεν είναι απαραίτητη προϋπόθεση της εφαρμογής του άρθρου 18 ΕΚ. Ιδιαίτερα, δεν χρειάζεται να αποδεικνύεται, παραδείγματος χάριν, ότι ένα μέτρο θίγει τους υπηκόους άλλων κρατών μελών περισσότερο απ' ό,τι τους υπηκόους του κράτους που το επιβάλλει.

19. Οι διατάξεις της Συνθήκης περί ελεύθερης κυκλοφορίας σκοπούσαν στην αρχή τους εργαζομένους και τα πρόσωπα που έκαναν χρήση της ελευθερίας τους παροχής υπηρεσιών ή εγκαταστάσεως. Έκτοτε, το πεδίο της ελευθερίας αυτής έχει επεκταθεί και σήμερα αναγνωρίζεται σε όλους τους υπηκόους της Ένωσης με το άρθρο 18 ΕΚ.

20. Επιπλέον, η ελεύθερη κυκλοφορία, η οποία, στην αρχή, διασφαλιζόταν με την απαγόρευση κάθε διακρίσεως λόγω ιθαγενείας, επεκτάθηκε προοδευτικά με τη νομολογία του Δικαστηρίου, ούτως ώστε

περιέλαβε και τους περιορισμούς μη δυσμενούς χαρακτήρα. Το άρθρο 39 ΕΚ, το οποίο αναγνωρίζει τόσο την ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων μέσω της «καταργήσεως κάθε διακρίσεως λόγω ιθαγενείας», ερμηνεύθηκε ώστε να απαγορεύει επίσης ορισμένα μέτρα που δεν έχουν δυσμενή χαρακτήρα⁵. Περαιτέρω, η ίδια η διατύπωση του άρθρου 18 ΕΚ δεν περιορίζεται ασφαλώς στην απαγόρευση των δυσμενών διακρίσεων. Η παράγραφος 1 του εν λόγω άρθρου θεσπίζει απλώς το δικαίωμα του πολίτη της Ένωσης να κυκλοφορεί και να διαμένει ελεύθερα στο έδαφος των κρατών μελών, με τη μόνη επιφύλαξη των περιορισμών ή προϋποθέσεων που προβλέπονται στην Συνθήκη ή στις διατάξεις που θεσπίζονται για την εφαρμογή της.

21. Είναι επίσης προφανές ότι η ελεύθερη κυκλοφορία δεν συνεπάγεται μόνον την κατάργηση των εμποδίων από το δικαίωμα ενός προσώπου να εισέρχεται στο έδαφος κράτους μέλους, να διαμένει ή να το εγκαταλείπει. Η ελευθερία αυτή μπορεί να διασφαλιστεί μόνον αν καταργηθούν επίσης όλα τα μέτρα, ανεξαρτήτως της φύσεώς τους, τα οποία δημιουργούν αδικαιολόγητη διάκριση για αυτούς που ασκούν την ελευθερία αυτή. Ανεξαρτήτως του πλαισίου –επ' ευκαιρία αναχωρήσεως

5 — Βλ., μεταξύ άλλων, την απόφαση της 15ης Δεκεμβρίου 1995, C-415/93, Bosman (Συλλογή 1995, σ. I-4921, σκέψεις 103 και 104). Βλ., επίσης, απόφαση της 27ης Ιανουαρίου 2000, C-190/98, Graf (Συλλογή 2000, σ. I-493, σκέψη 18) και την εξετασθείσα από τον γενικό εισαγγελέα Fennelly νομολογία στις προτάσεις που ανέπτυξε στην υπόθεση αυτή.

ή επιστροφής προς το κράτος μέλος καταγωγής, ή εγκαταστάσεως ή μετακινήσεως άλλου μέσα στην Ένωση— δεν μπορεί να επιβάλλεται καμία τέτοια διάκριση⁶.

διακρίσεις αυτές μπορούν να δικαιολογηθούν από το γεγονός ότι στηρίζονται σε αντικειμενικές θεωρήσεις και είναι ανάλογα προς θεμετό σκοπό⁸.

22. Επομένως —μεταξύ των αποφάσεων του Δικαστηρίου στις υποθέσεις D'Hoop και Baumbast⁷ και συμπληρώνοντάς τις— συνάγεται ότι, με την επιφύλαξη των προβλεπομένων στο ίδιο το άρθρο 18 ΕΚ περιορισμών καμία αδικαιολόγητη διάκριση, ανεξαρτήτως της φύσεώς της, δεν μπορεί να επιβληθεί σε πολίτη της Ένωσης, ο οποίος επιδιώκει να ασκήσει το δικαίωμά του κυκλοφορίας ή διαμονής. Από τη στιγμή που αποδειχθεί η ύπαρξη τέτοιας διακρίσεως, είναι αμελητέο αν επηρεάζει ή όχι αυστηρότερα τους υπηκόους άλλων κρατών μελών απ' ό,τι τους υπηκόους του κράτους μέλους που την επιβάλλει.

23. Επομένως, τα ζητήματα που τίθενται είναι αν η επίδικη φινλανδική νομοθεσία δημιουργεί πράγματι διακρίσεις για τα πρόσωπα που κάνουν χρήση του δικαιώματός τους κυκλοφορίας και διαμονής, και αν, σε καταφατική περίπτωση, οι

24. Αν ένα πρόσωπο εισπράττει σύνταξη, που αποτελεί το αντικείμενο κατασχέσεως σε κράτος μέλος και, δυνάμει της κανονιστικής ρυθμίσεως αυτού του κράτους μέλους, το ποσό που θα παρακρατηθεί είναι μικρότερο αν κατοικεί σ' αυτό το κράτος μέλος αντί σε ένα άλλο, είναι προφανές ότι τούτο μπορεί να τον αποτρέψει να διαμείνει στο άλλο κράτος μέλος.

25. Όπως επισήμανε η Επιτροπή, η διάταξη παραπομπής δεν αναφέρει καμία βάση που να δικαιολογεί την επίδικη μεταχείριση. Αντιθέτως, η Φινλανδική Κυβέρνηση προβάλλει ορισμένα στοιχεία στις διευκρινίσεις της ως προς τον τρόπο με τον οποίο λειτουργεί το εθνικό σύστημα σε περίπτωση όπως η περίπτωση του H. A. Pusa, ισχυριζόμενη, κατ' ουσίαν, ότι αν εν προκειμένω υπήρξε διαφοροετική μεταχείριση —και μπορεί να συναχθεί ότι δεν πρόκειται περί αυτού—, δικαιολογείται αντικειμενικώς.

6 — Το άρθρο 18, παράγραφος 1, ΕΚ δεν μπορεί να παράγει πλήρως τα αποτελέσματά του αν ένας πολίτης μπορεί να αποδρασυνθεί να τα επικαλεστεί με την προσωπική εμπόδιων κατά την επιστροφή τους στη χώρα καταγωγής του (απόφαση της 30ής Σεπτεμβρίου 2003, C-224/01, Köbler, Συλλογή 2003, σ. I-10239, σκέψη 74). Στο πλαίσιο του άρθρου 39 ΕΚ, οι διατάξεις που αποτρέπουν έναν υπήκοο να εγκαταλείπει το κράτος μέλος καταγωγής του για να ασκήσει το δικαίωμά του ελεύθερης κυκλοφορίας συνιστούν εμπόδια στην ελευθερία αυτή (απόφαση της 12ης Δεκεμβρίου 2002, C-385/00, De Groot (Συλλογή 2002, σ. I-11819, σκέψεις 77 επ. καθώς και την παρατηθέμενη νομολογία), και της 2ας Οκτωβρίου 2003, C-232/01, Van Lent (Συλλογή 2003, σ. I-11525, σκέψη 16)).

7 — Προαναφερθείσες στην υποσημείωση 4.

26. Κατ' αρχάς, η Φινλανδική Κυβέρνηση εξηγεί ότι ο δικαστικός επιμελητής μπορεί να λάβει υπόψη τον καταβληθέντα σε άλλο κράτος μέλος φόρο εφόσον αποδει-

8 — Βλ., μεταξύ άλλων, την προαναφερθείσα στην υποσημείωση 4 απόφαση D'Hoop, σκέψη 36.

κνύεται η καταβολή⁹. Η δυνατότητα αυτή απορρέει από τη διάταξη του *ulosottolaki* βάσει της οποίας επανακαθορίζεται το κατασχεσίμο μέρος όταν η φερεγγυότητα του οφειλέτη μειώνεται ουσιαστικά λόγω ασθένειας, ανεργίας ή άλλου ειδικού λόγου. Το γεγονός ότι η διάταξη αυτή δεν αναφέρεται ρητώς στην περίπτωση του καταβαλλομένου σε άλλο κράτος φόρου, εξηγείται από το γεγονός ότι οι καταστάσεις αυτές ήταν σπάνιες όταν εκδόθηκε ο νόμος αυτός¹⁰. Εντούτοις, στην πράξη, ο νόμος αυτός εφαρμόζεται σε περιπτώσεις παρόμοιες και έχει προταθεί νομοθετική τροποποίηση, η οποία θα διευκρινίσει το σημείο αυτό στο μέλλον.

27. Επομένως, κατ' ουσίαν, το εφαρμοστέο στη Φινλανδία καθεστώς επιτρέπει να λαμβάνεται υπόψη ο φόρος εισοδήματος σε όλες τις περιπτώσεις –και τούτο αυτομάτως ή, εάν τούτο είναι αδύνατο, κατά τρόπο μη συνεπαγόμενο περισσότερο μειονεκτήματα για τον οφειλέτη από αυτά που απορρέουν αναπόφευκτα λόγω της αδυναμίας αυτής.

28. Κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, η Φινλανδική Κυβέρνηση τόνισε τον γενικό σκοπό να διασφαλίζεται η κατά το δυνατόν ταχύτερη πληρωμή των οφειλών χωρίς να τίθεται ο οφειλέτης σε αφόρητη από οικονομικής απόψεως κατάσταση –με άλλα λόγια, να διαφυλάσσονται κατά το μέτρο του δυνατού τόσο τα

συμφέροντα του πιστωτή όσο και του οφειλέτη. Η Φινλανδική Κυβέρνηση τόνισε ότι κάθε παράταση της διάρκειας εξοφλήσεως του χρέους μπορεί να θίξει τον πιστωτή, ο οποίος μπορεί επίσης να βρίσκεται σε δυσμενή οικονομική κατάσταση.

29. Η Φινλανδική Κυβέρνηση προέβαλε επίσης το γεγονός ότι η επιφορτισμένη με τις αναγκαστικές εκτελέσεις διοίκηση πρέπει να διαχειρίζεται μεγάλο αριθμό περιπτώσεων ετησίως –2,7 εκατομμύρια το 2002– και η εργασία αυτή απαιτεί απλούστευση της λειτουργίας της υπηρεσίας και αξιοπιστία των προσκομιζόμενων πληροφοριών. Πάντως, οι πληροφορίες στις οποίες έχει πρόσβαση η υπηρεσία αυτή είναι περιορισμένες. Περιλαμβάνουν τους φόρους εισοδήματος που έχουν παρακρατηθεί στην πηγή και εμφανίζονται στα δελτία μισθοδοσίας ή συντάξεως, αλλά όχι τις άλλες κρατήσεις. Το ποσό των τελευταίων αυτών κρατήσεων δεν μπορεί να ληφθεί υπόψη παρά μόνον αν αποδεικνύεται η καταβολή τους. Τα αποδεικτικά αυτά στοιχεία πρέπει να προσκομίζονται από τον οφειλέτη, αλλά μπορούν επίσης να προσκομίζονται ανά πάσα στιγμή προκειμένου να ζητηθεί αναδιάταξη του μη κατασχεσίμου μέρους των εισοδημάτων του.

30. Κατά τη γνώμη μου, απ' όλ' αυτά τα στοιχεία, πρέπει πριν απ' όλα να γίνει δεκτό ότι κάθε φόρος πρέπει να λαμβάνεται υπόψη αν αποδεικνύεται η καταβολή του. Νομίζω ότι δικαιολογείται το ότι ο οφειλέτης υποχρεούται να προσκομίζει αποδεικτικά στοιχεία όταν δεν υποβάλλονται αυτομάτως, με την προϋπόθεση να

9 — Η Φινλανδική Κυβέρνηση υποστηρίζει επίσης ότι η δυσμενής μεταχείριση που προβάλλει ο Η. Α. Ρουσα απορρέει τουλάχιστον εν μέρει από το γεγονός ότι ο ίδιος, αντί να προσκομίσει αποδείξεις για την καταβολή του φόρου στην Ισπανία, περιορίστηκε σε απλή δήλωση συναφώς.

10 — Προφάνως το 1973.

μην καθίσταται στην πράξη αδύνατη ή εξαιρετικά δυσχερής η άσκηση του δικαιώματος των οφειλετών που διαμένουν σε άλλο κράτος μέλος να επιτυγχάνουν, για τον λόγο αυτό, προσαρμογή του κατασχέσιμου μέρους όπως θα συνέβαινε αν ο φόρος είχε παρακρατηθεί στην πηγή¹¹.

31. Συναφώς, δεν έχω πειστεί από το επιχείρημα της Επιτροπής ότι οι φινλανδικές αρχές μπορούν και έπρεπε να λάβουν οι ίδιες τις χρήσιμες πληροφορίες εκ μέρους των ομολόγων τους των άλλων κρατών μελών. Μολονότι η συνεργασία αυτή πρέπει, αναμφίβολα, να προβλεφθεί και να ενθαρρυνθεί, η ταχύτερη και πιο αξιόπιστη πηγή πληροφοριών, από άποψης του οφειλέτη, παραμένει ακριβώς ο ίδιος ο οφειλέτης, από τον οποίο μπορεί ευλόγως να απαιτείται να αποδείξει την καταβολή.

32. Εντούτοις, η δικαιολογία αυτή είναι αποδεκτή μόνον αν στους οφειλέτες που διαμένουν σε άλλο κράτος μέλος και έχουν προσκομίσει τα απαιτούμενα αποδεικτικά στοιχεία διασφαλίζεται ότι θα έχουν, σε όλες τις περιπτώσεις, αντίστοιχη μεταχείριση με τους οφειλέτες που διαμένουν στη Φινλανδία. Το δικαίωμα για αντίστοιχη μεταχείριση πρέπει να προκύπτει σαφώς από τη νομοθεσία. Απλή διακριτική εξουσία των φινλανδικών

αρχών δεν αρκεί¹². Η προτεινόμενη νομοθετική τροποποίηση μπορεί να ανορθώσει το ελάττωμα αυτό αν διασφαλίζει αντίστοιχη μεταχείριση.

33. Εξάλλου, με το υποβληθέν ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο αναφέρεται συγκεκριμένα σε κατάσταση όπου «μέρος της συντάξεως, το οποίο μπορεί να κατασχεθεί, καθορίζεται αφού αφαιρεθεί ο παρακρατούμενος εντός του λόγω κράτους μέλους φόρος εισοδήματος, δεδομένου ότι ο φόρος εισοδήματος που ο οφειλέτης κάτοικος άλλου κράτους μέλους υποχρεούται να καταβάλλει εντός του κράτους διαμονής του δεν λαμβάνεται υπόψη προς μείωση του ποσού της συντάξεως, οπότε το δυνάμενο να κατασχεθεί ποσό είναι μεγαλύτερο στην τελευταία αυτή περίπτωση [...]».

34. Είναι προφανές ότι ο τρόπος λειτουργίας του φινλανδικού νόμου ανήκει στην αρμοδιότητα του αιτούντος δικαστηρίου. Αν είναι ορθή η περιγραφή που περιλαμβάνεται στο υποβληθέν ερώτημα, με την επιφύλαξη μόνο της υπάρξεως διακριτικής εξουσίας των εθνικών αρχών να λαμβάνουν υπόψη τον φόρο εισοδήματος που έχει αποδειχθεί ότι καταβάλλεται σε άλλο κράτος μέλος, ο φινλανδικός νόμος βαίνει πέραν αυτού που είναι αναγκαίο για την επίτευξη των σκοπών που προβάλλει η Φινλανδική Κυβέρνηση και επομένως δεν δικαιολογείται αντικειμενικώς.

11 — Βλ., σε ελαφρά διαφορετικό πλαίσιο, τη νομολογία του Δικαστηρίου σχετικά με την αρχή της αποτελεσματικότητας στο πλαίσιο της προστασίας που χορηγείται στους ιδιώτες από το κοινοτικό δίκαιο, μεταξύ άλλων, απόφαση της 14ης Δεκεμβρίου 1995, C-312/93, Peterbroeck (Συλλογή 1995, σ. 1-4599, σκέψη 12).

12 — Τούτο δεν συνιστά βάσιμο επιχείρημα έναντι αιτίαςως παραβάσεως. Βλ., μεταξύ άλλων, την απόφαση της 4ης Απριλίου 1974, 167/73, Επιτροπή κατά Γαλλίας (Συλλογή τόμος 1974, σ. 179, σκέψεις 34 επ.).

Πρόταση

35. Κατά συνέπεια, προτείνω στο Δικαστήριο να απαντήσει ως εξής στο υποβληθέν από το *Korkein oikeus* ερώτημα:

«Η νομοθεσία κράτους μέλους, δυνάμει της οποίας το κατασχέσιμο μέρος της συντάξεως για την εξόφληση χρέους υπολογίζεται αφαιρώντας τον φόρο εισοδήματος όταν ο οφειλέτης διαμένει σ' αυτό το κράτος μέλος, αλλά δεν υπολογίζεται όταν διαμένει σε άλλο κράτος μέλος, οπότε το μη κατασχέσιμο ποσό είναι μικρότερο στην τελευταία περίπτωση, δημιουργεί, κατ' αρχήν, εμπόδιο στην ελευθερία κυκλοφορίας και διαμονής που θεσπίζεται στο άρθρο 18 ΕΚ.

Πάντως, δικαιολογείται αντικειμενικώς ο κανόνας ότι λαμβάνεται υπόψη κάθε φόρος εισοδήματος που δεν έχει παρακρατηθεί στην πηγή στο πρώτο κράτος μέλος μόνον αν αποδεικνύεται η καταβολή του από τον οφειλέτη, με την προϋπόθεση ότι δεν καθιστά στην πράξη αδύνατη ή υπερβολικά δυσχερή την άσκηση του δικαιώματος των οφειλετών που διαμένουν σε άλλο κράτος μέλος να επιτυγχάνουν, για τον λόγο αυτό, προσαρμογή του κατασχέσιμου μέρους όπως θα συνέβαινε αν ο φόρος είχε παρακρατηθεί στην πηγή.»